

Voorstel CHI

(college van hoofdingelanden)

Registratienummer
25.0013445

Commissie Bestuur, Middelen & Waterketen
11 juni 2025

Datum behandeling D&H
27 mei 2025

Commissie Water & Infrastructuur
11 juni 2025

Portefeuillehouder
M.A. Leijen

Datum vergadering CHI
25 juni 2025

Agendapunt

Onderwerp
Klimaatneutraal 2035

Voorstel

Het nieuwe klimaatbeleid 'Klimaatneutraal 2035' vast te stellen op de volgende onderdelen:

1. voor het continueren van bestaand beleid;
2. voor het implementeren nationale afspraken;
3. voor het verkennen van aanvullende ambities.

Kern van de zaak

In 2017 heeft het algemeen bestuur ambitieuze doelen gesteld op het gebied van klimaat en energie, namelijk het hebben van een energie- en emissieneutrale bedrijfsvoering in 2025. De maatregelen om dat te bereiken zijn verwoord in het Klimaat- en Energieprogramma (KEP) en hebben ertoe geleid dat ons doel binnen handbereik is. Inmiddels kijkt de waterschapssector alweer vooruit naar 2035 en zijn onder aanvoering van de Unie van Waterschappen verdergaande klimaatambities verwoord in de strategische visie 'Op weg naar klimaatneutraliteit' (22.0688315). Deze visie is mede tot stand gekomen na een consultatieronde met de algemeen besturen van de waterschappen (22.02976950). Niet alleen de voetafdruk van de eigen bedrijfsvoering moet worden verkleind, maar ook de CO₂-uitstoot van derden die werk voor ons uitvoeren moet naar nul. Daarnaast moet er aandacht zijn voor de reductie van andere broeikasgassen als methaan en lachgas uit rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) en zoeken we naar handelingsperspectief voor methaan uit waterbodems en door veenafbraak in veenweidegebied.

Omdat ons huidige klimaatbeleid (KEP) dit jaar afloopt, is nieuw klimaatbeleid geformuleerd richting 2035 (K35; bijlage 2). De klimaatdoelen van de sector uit de strategische visie 'Op weg naar klimaatneutraliteit' zijn erin meegenomen en ook de aanbevelingen uit het interne onderzoek naar energiemangement (109a onderzoek). Voor het verlagen van onze klimaatimpact, nemen we maatregelen op een viertal speelvelden:

Emissieneutraal	Geen uitstoot van koolstofdioxide (CO ₂) meer veroorzaken via de eigen bedrijfsvoering en het vergaand reduceren van broeikasgasemissies als lachgas (NO ₂) en methaan (CH ₄), welke ook een opwarming van de aarde veroorzaken.
Energieneutraal	Als waterschap minimaal zoveel duurzame energie opwekken als dat we verbruiken.
Circulaire economie	Minder primaire grondstoffen toepassen, meer vrijkomende materialen hergebruiken.
Samenwerking	Om meer te kunnen bereiken, werken we samen met andere overheden en het bedrijfsleven aan de klimaattransitie en benutten we koppelkansen.

Datum
25 april 2025

Bij samenwerking gaat het om algemene uitgangspunten over hoe wij ons klimaatbeleid uitvoeren: we zoeken de samenwerking op en proberen koppelkansen te benutten. Voor de overige speelvelden is in bijlage 1 (aangehecht) samengevat welke doelen we nastreven om klimaatneutraliteit te bereiken. De doelen zijn onderverdeeld over drie niveaus¹:

1. Continueren bestaand beleid	:	de doelen uit het KEP om emissie- en energieneutraal te zijn in 2025 trekken we door naar 2035;
2. Implementeren nationale afspraken	:	het overnemen van doelen uit nationale afspraken (zoals uit het Klimaatakkoord, het Grondstoffenakkoord en de Energiebesparingsplicht);
3. Verkennen aanvullende ambities	:	extra milieudoelen die in eerste instantie worden verkend (o.a. over emissies uit veengebied en waterbodems, over netcongestie en over het materiaalpaspoort).

Na vaststelling van K35 werkt de organisatie de doelen uit in een uitvoeringsagenda. Daarin wordt concreet verwoord welke maatregelen iedere afdeling neemt om bij te dragen aan de klimaattransitie, rekening houdend met wat realistisch en haalbaar is en wat past binnen de kaders van HHNK en de geldende regelgeving. Een uitgangspunt is ook dat de verduurzaming niet ten koste mag gaan van onze taakuitvoering als waterschap. Verder houden we bij het opstellen van de uitvoeringsagenda rekening met externe ontwikkelingen. De uitvoeringsagenda wordt eens per twee jaar herijkt. Zie verder de paragraaf 'overige consequenties en vervolg'.

Strategie en beleid

Klimaatneutraal 2035 is een voortzetting en verbreding van ons KEP, waarmee we invulling geven aan de strategie van de waterschapssector. K35 sluit aan bij diverse effecten en thema's uit het Waterplan en past bij onze visie op een Maatschappelijk Verantwoorde Overheid (MVO). Het zal ook als onderwerp worden meegenomen in de 'Toekomstvisie 2050+'.

Eerdere besluiten

04/04/2017 (CHI) Klimaat- en energieprogramma (16.716440);
11/12/2019 (CHI) Standpuntbepaling Regionale Energie Strategie (19.2221358);
01/11/2022 (CHI) Koersdocument methaan en lachgas (22.0920793);
19/09/2023 (CHI) Continueren proactieve inzet aquathermie (23.0887771).

Kansen en risico's

Kansen

- Het nieuwe klimaatbeleid heeft raakvlakken met andere speerpunten van het hoogheemraadschap, zoals het verbeteren van de waterkwaliteit en het vergroten van de biodiversiteit. Door in te stemmen met K35 worden diverse koppelkansen benut en zorgen we voor een blijvende aandacht op klimaatmitigatie.
- De huidige problemen met congestie op het elektriciteitsnet laten zien dat de beschikbaarheid van elektriciteit niet altijd meer vanzelfsprekend is. Door de mogelijkheden van opslag van energie te verkennen, creëren we een kans om onafhankelijk van de capaciteit op het net te kunnen blijven functioneren.

¹ De niveaus uit het nieuwe klimaatbeleid zijn ingesteld voordat de klankbordgroep MJP een standaard categorie indeling heeft voorgesteld. Naar analogie van de categorieën uit de klankbordgroep MJP moet niveau 2 gezien worden als wet- en regelgeving en niveau 3 als bestuurlijke keuzes.

Datum
25 april 2025

Risico's indien u instemt met dit voorstel

- Het verduurzamen van ons werk zal gepaard gaan met extra kosten: installaties om energie op te wekken, maatregelen om emissies te reduceren, het toepassen van bouwmaterialen met minder milieu-impact. Soms staan daar financiële voordelen tegenover, maar het doel is vooral dat het klimaat ervan profiteert. Maatregelen voor verduurzaming zullen wel altijd per geval worden beoordeeld, met een afweging op kosten en milieuvoordelen. Zie verder de financiële paragraaf.
- Het reduceren van de CO₂-uitstoot via ons materieel kan bereikt worden door elektrificeren. Het risico is dan aanwezig dat materieel onbruikbaar is als het niet is opgeladen. Voor het materieel van bijvoorbeeld de crisisbeheersingsorganisatie (CBO) is dat niet wenselijk. Bij het toewerken naar emissieloos materieel wordt daarom goed afgewogen welk materieel daarvoor in aanmerking komt, met als voorwaarde dat CBO-materieel altijd inzetbaar moet zijn. Dat betekent dat CBO-materieel waarschijnlijk op brandstof blijft rijden, om de inzetbaarheid ervan tijdens crisis te garanderen. In de tussentijd bereiken we door het gebruik van plantaardige diesel (HVO100) in plaats van fossiele diesel in ieder geval al een emissiereductie. In het algemeen zorgen we ervoor dat verduurzaming niet ten koste gaat van onze wettelijke taken.

Risico's indien u niet instemt met dit voorstel

Deels is HHNK bij wet verplicht verder te verduurzamen, denk aan de Energiebesparingsplicht en de Rapportageverplichting Werkgebonden Personenmobiliteit. Tevens hebben de waterschappen zich onderling reeds geconformeerd aan de nieuwe klimaatambities voor de sector en een bijdrage toegezegd aan diverse akkoorden (convenant 'Schoon en Emissieloos Bouwen', Grondstoffenakkoord). Als u niet instemt met dit voorstel kunnen we niet aan deze regelgeving en afspraken voldoen.

Financiële consequenties

Met de vaststelling van K35 wordt niet om aanvullende middelen gevraagd, de klimaatmaatregelen worden als volgt gefinancierd:

- a) Door gebruik te maken van het jaarlijkse exploitatiebudget op het gebied van klimaat en energie. Dit zogenaamde KEP-budget (straks K35-budget) zetten we voort en is in de begroting opgenomen en gekoppeld aan het effect Bestuur en Organisatie. Dit budget bedraagt circa 1,3 miljoen euro per jaar en wordt onder andere ook besteed aan energiebesparende maatregelen, innovatie en biodiversiteit.
- b) Via het oorspronkelijke investeringsbudget van € 59 miljoen dat onder het KEP werd verantwoord. Van dit budget resteert nog circa € 20 miljoen, dat oorspronkelijk voor de realisatie van windturbines bedoeld was. Dit budget wordt na vaststelling van het nieuwe klimaatbeleid verder verantwoord via K35.
- c) Door in een later stadium per project afzonderlijk een budgetaanvraag te doen, wanneer maatregelen voor klimaatneutraliteit meer zijn uitgewerkt. Dit is conform de huidige werkwijze, denk daarbij aan de recente budgetaanvragen voor het verduurzamen van bedrijfsgebouwen (24.0175724) en voor de bouw van een centrale slibgisting (23.0906379). Daarnaast gaan de meerkosten voor het duurzaam uitvoeren van projecten mee in reguliere budgetaanvragen.

In bijlage 1 is per niveau (continueren bestaand beleid, implementeren nationale afspraken, verkennen aanvullende ambities) en per klimaatdoel aangegeven welke wijze van financiering van toepassing is.

Communicatieaspecten en participatie

Het nieuwe klimaatbeleid wordt opgenomen op de internetpagina van HHNK en ontwikkelingen met nieuwswaarde worden via de pers gecommuniceerd. Bewoners, bedrijven en andere overheden kunnen op die manier kennis nemen van onze ambities ten aanzien van het klimaat. In onze aanbestedingsdocumenten zal een verwijzing naar K35 worden gemaakt, zodat het voor de opdrachtnemers duidelijk is welke klimaatdoelen wij nastreven.

Datum
25 april 2025

Overige consequenties en vervolg

Na vaststelling van K35 gaat de organisatie aan de slag met het opstellen van een uitvoeringsagenda. Daarin wordt concreet verwoord welke maatregelen iedere afdeling neemt om bij te dragen aan de doelen van K35. Door deze maatregelen ook te koppelen aan de effecten en thema's uit het Meerjarenplan (MJP), borgen we dat K35 is ingebed in de bestaande rapportagestructuur en er gestuurd kan worden op resultaten en prestaties. De eerste uitvoeringsagenda wordt medio 2025 opgesteld en ter kennisname met uw college van hoofdingelanden gedeeld. Vervolgens wordt de uitvoeringsagenda per periode van twee jaar herijkt.

Bijlagen

1. Tabellen met doelen en ambities voor klimaatneutraliteit (aangehecht)
2. Klimaatneutraal 2035 (25.0002299)
3. Conceptbesluit (25.0115813)

College van dijkgraaf en hoogheemraden,

de secretaris,

M.J. Kuipers

de voorzitter,

ir. R.P.G. Bosma

Bijlage 1 Doelen en ambities voor klimaatneutraliteit

Continuëren bestaand beleid

Dankzij het KEP zijn er grote stappen gezet om met de eigen bedrijfsvoering emissie- en energieneutraal te worden. Omdat het niet gelukt is om dat in 2025 al te bereiken, trekken we beide doelen door naar 2035. Daarnaast zetten ons beleid op het gebied methaan en lachgas uit rwzi's, de Regionale Energie Strategie en aquathermie voort. Hiermee bestendigen we het klimaatbeleid.

§ Emissieneutraal			Financiering
2.2	Eigen bedrijfsvoering	Emissieneutraal in 2035 (was 2025).	c
2.3	Lachgas en methaan uit rwzi's	50% reductie op emissies lachgas en 80% reductie op methaanverliezen in 2030.	c
§ Energieneutraal			Financiering
3.2	Opwek is verbruik	Energieneutraal in 2035 (was 2025).	b
3.3	Regionale Energie-strategie (RES)	Deelnemen aan RES-proces en handhaven ambitieniveaus over duurzame energie bij assets van HHNK.	-
3.4	Aquathermie	TEO en TEA proactief onder de aandacht brengen als kans voor de warmtetransitie.	-

b/c: zie de uitleg over de financiering bij de financiële consequenties op pagina 3

- : geen financiële consequentie

Implementeren nationale afspraken

Op nationaal niveau zijn afspraken gemaakt om de negatieve impact op het milieu te verlagen. Deze afspraken zijn meegenomen in het K35 en kennen een verschillende status:

- Er is specifieke wetgeving opgesteld, zoals de Energiebesparingsplicht (2023) en de rapportageverplichting werkgebonden personenmobiliteit (2024);
- Er zijn akkoorden getekend met een breed aantal organisaties/sectoren, zoals het Grondstoffenakkoord (2017) en het convenant 'Schoon en Emissieloos Bouwen' (2023);
- Er zijn afspraken op sectorniveau gemaakt, over duurzaam opdrachtgeverschap (2021) en over het winnen van energie en grondstoffen uit rioolwater (2008).

§ Emissieneutraal			Status	Fin.
2.4	Zakelijk en woon-werkverkeer	Registreren van de uitstoot conform de rapportageverplichting werkgebonden personenmobiliteit.	wetgeving	-
2.5	Materieel	Werken met schoner materieel conform het groeipad uit het convenant 'Schoon en Emissieloos Bouwen'.	nationaal akkoord	c
§ Energieneutraal			Status	Fin.
3.5	Energiebesparing	Handelen conform de Energiebesparingsplicht.	wetgeving	a/c
§ Circulaire economie			Status	Fin.
4.2	Grondstoffenakkoord	50% minder primaire grondstoffen in 2030, 100% circulair in 2050.	nationaal akkoord	c
4.3	Duurzaam opdrachtgeverschap	Bij interne en externe opdrachten doelen stellen op het gebied van duurzaamheid (waaronder circulariteit).	sector afspraak	-
4.4	Energie- en Grondstoffenfabriek	We onderzoeken de mogelijkheid om meer reststromen uit rioolwater te verwaarden.	sector afspraak	a

a/c: zie de uitleg over de financiering bij de financiële consequenties op pagina 3

- : geen financiële consequenties

Aanvullende ambities verkennen

HHNK kan meer doen om haar impact op het milieu te verkleinen en verder te verduurzamen. Daartoe zijn aanvullende ambities verwoord, die aansluiten bij de strategische visie 'Op weg naar klimaatneutraliteit' van de sector. We gaan in eerste instantie verkennen wat deze aanvullende ambities voor HHNK betekenen. Pas als de consequenties in beeld zijn nemen we een besluit, al dan niet bestuurlijk, over de maatregelen om deze ambities te bereiken.

§ Emissieneutraal			Financiering
2.6	Veenweide	Voortzetten van de huidige aanpak conform de lijn van de provincie, zoals samenwerken bij integrale gebiedsprocessen en door mee te doen aan verkenningen om de broeikasgasemissies te verlagen en veengroei te stimuleren.	a
2.6	Waterbodems	Emissies vooralsnog accepteren en STOWA-onderzoek naar handelingsperspectief afwachten, aan de hand van de uitkomsten verkennen wat de mogelijkheden zijn om emissies te reduceren.	a
2.7	Compensatie voor resterende uitstoot	Verkennen of en welke restuitstoot we compenseren en op welke manier.	a
§ Energieneutraal			Financiering
3.6	Energiepositief	We gaan meer energie opwekken om ook in de toekomst energieneutraal te kunnen blijven. Daarnaast verkennen we de optie om een netto energieleverancier te zijn.	a/b/c
3.7	Netcongestie	We stemmen daar waar mogelijk ons verbruik af op de beschikbaarheid van elektriciteit. We verkennen de opslag van energie en optimaliseren de stroomvoorziening bij de objecten.	a/c
§ Circulaire economie			Financiering
4.5	Materiaalpaspoort	Resultaten uit de werkgroep Materiaalpaspoort volgen, daarna starten met het verzamelen van gegevens over gebruikte bouwmaterialen bij onze assets.	a
4.6	Milieukostenindicator (MKI)	We passen waar mogelijk CO ₂ -beprijzing toe in onze projecten en verkennen de toepassing van de MKI.	c

a/b/c: zie de uitleg over de financiering bij de financiële consequenties op pagina 3

- : geen financiële consequenties